

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział I.	
Zmiany systemowe w makroskali ważne dla zachowań ekonomicznych gospodarstw domowych	13
1. Nowe makroekonomiczne warunki realizacji potrzeb konsumpcyjnych	13
1.1. Globalny fundusz spożycia	13
1.2. Zmiana priorytetów w polityce świadczeń społecznych	14
1.3. Wpływ przemian własnościowych na źródła dochodów ludności .	16
1.4. Zmiana działowych i gałęziowych proporcji w dochodach ludności	17
1.5. Zmiana cech rynku oraz poziomu i struktury cen artykułów i usług konsumpcyjnych	18
2. Zmiana aktywności i kierunków alokacji zasobów pracy gospodarstw domowych	20
2.1. Zmiana kierunków alokacji zasobów pracy	20
2.2. Wzrost liczebności ludności zawodowo biernej	21
2.3. Powstanie bezrobocia	23
Rozdział II.	
Sytuacja materialna podstawowych grup społecznych	29
1. Dynamika zmian	31
1.1. Dochody realne	33
1.2. Czasowa skala regresu	35
2. Zróznicowanie dochodów	37
2.1. Różnice dochodów między grupami społeczno-zawodowymi	38
2.2. Deprywacja obiektywna w zakresie dochodów	42

3. Wpływ bezrobocia na sytuację materialną gospodarstw domowych ...	45
3.1. Źródła dochodów gospodarstw domowych, w których są bezrobotni	46
3.2. Poziom życia gospodarstw domowych, w których są bezrobotni ...	48
3.3. Oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych z osobami bezrobotnymi	49
3.4. Zaradność gospodarstw domowych z osobami bezrobotnymi	52

Rozdział III.

Percepcja zmian sytuacji materialnej	61
1. Specyfika postrzegania zmian w latach 1990–1993	61
2. Poglądy na temat nowego uwarstwienia społeczeństwa polskiego	63
3. Postrzeganie biedy i bogactwa	66
3.1. Zakres biedy w opiniach społecznych	66
3.2. Postrzegana liczebność osób bogatych	69
4. Poczucie awansu bądź regresu sytuacji dochodowej	72
5. Poczucie bezpieczeństwa bytu materialnego i zagrożenie biedą	76
5.1. Ewolucja poglądów	76
5.2. Posiadanie własnego domu (mieszkania) a standard materialny i poczucie zagrożenia biedą	81

Rozdział IV.

Specyfika zachowań konsumpcyjnych gospodarstw domowych w okresie transformacji	91
1. Źródła gromadzenia środków na finansowanie konsumpcji – kierunki zmian	91
1.1. Obniżenie się rangi dochodów z pracy w finansowaniu konsumpcji	92
1.2. Korzystanie z funduszy społecznych w pierwszych latach procesu transformacji	95
1.3. Ograniczone możliwości wykorzystywania oszczędności w celach konsumpcyjnych	96
1.4. Zadłużanie się gospodarstw domowych	96

1.5. Znaczenie dochodów tranzytowych w procesie zaspokajania potrzeb konsumpcyjnych	98
1.6. Wzrost aktywności w sferze prosumpcji	100
2. Zmiany w sferze zaspokajania potrzeb	103
2.1. Kierunki zmian realizacji potrzeb konsumpcyjnych w latach 1989–1992	103
2.2. Wydatki na sprzęt trwałego użytku	110
2.3. Kształtowanie się nowych struktur wydatków	112
3. Specyfika zachowań nabywczych konsumentów w warunkach transformacji systemowej	115
3.1. Wpływ poziomu cen na decyzje konsumentów	115
3.2. Uwarunkowania wyboru miejsc taniej sprzedaży jako źródła oszczędnych zakupów	117
3.3. Postawy wobec reklamy, nowości oraz artykułów importowanych	118
Rozdział V.	
Strategie przystosowawcze w procesie transformacji	129
1. Ogólne przesłanki aktywności życiowej	129
2. Zmiana warunków ekonomicznych i usytuowanie w stosunkach własnościowych a aktywność i pasywność życiowa	132
3. Charakter strategii przystosowawczych w okresie transformacji	135
4. Zróżnicowania podejmowanych strategii przystosowawczych	137
5. Typy zachowań przystosowawczych	140
Rozdział VI.	
Nowe uwarunkowania orientacji wartościujących	157
1. Kierunek zmian sytuacji materialnej	159
1.1. Poprawa, stagnacja, pogorszenie się	159
1.2. Zróżnicowanie orientacji wartościujących ze względu na kierunek zmian sytuacji materialnej	163

2. Wpływ usytuowania w zmieniających się stosunkach własnościowych na orientacje wartościujące	166
2.1. Zmiana stosunków własnościowych	166
2.2. Stosunek do własności prywatnej i państwowej	171
2.3. Charakter własności miejsca pracy a stosunek do podstawowych kwestii społecznych	172
3. Zmiany w stosunkach społecznych	177
3.1. Poczucie oparcia społecznego	177
3.2. Postrzeganie konfliktów społecznych	178
3.3. Uczestnictwo w masowych organizacjach	179
3.4. Instytucje samoorganizacji społecznej	181
4. Reakcja na ograniczanie opiekuńczych funkcji państwa	184
4.1. Narastanie barier społecznych w procesie redukcji opiekuńczych funkcji państwa	184
4.2. Postrzeganie funkcji socjalnych państwa	187
Rozdział VII.	
Cele i dążenia życiowe oraz aspiracje społeczeństwa w procesie transformacji systemowej	199
1. Zmiany społeczno-ekonomiczne a deklaracje celów życiowych	199
2. Przeobrażenia celów życiowych w procesie transformacji	200
3. Kształtowanie się aspiracji w odmiennych warunkach społeczno-ekonomicznych	206
3.1. Przedmiot aspiracji społeczeństwa polskiego 1992	208
3.2. Aspiracje w zakresie posiadania artykułów trwałego użytku	211
3.3. Aspiracje dochodowe	212
4. Oczekiwane zmiany w sytuacji materialnej	219
4.1. Ewolucja oczekiwań w okresie 1990-1993	219
4.2. Prawdopodobieństwo polepszenia pozycji życiowej	222
Podsumowanie	231
Materiały statystyczne i badania ankietowe wykorzystane w książce	241
Summary	243